

Política Criminal (21020)

Titulació/estudi: Dret

Curs: 3r – 4t (optativa)

Trimestre: 1r

Nombre de crèdits ECTS: 5

Hores dedicació estudiant: 125

Llengua o llengües de la docència: català

Professorat: Ramon Ragués

1. Presentació de l'assignatura

L'assignatura s'enfronta al Dret penal i a la seva aplicació pràctica des d'una perspectiva crítica. En els temes que integren la primera part del programa s'analitza quins són els objectius de l'ús del Dret penal i s'aprofundeix en quin són els límits en la seva utilització. La segona part s'ocupa d'analitzar els principals problemes de la política criminal contemporània.

2. Competències a assolir

G. Competències generals o transversals:

G1. Capacitat d'anàlisi i síntesi.

G2. Capacitat d'organització i planificació (del temps, la informació...).

G3. Capacitat per comunicar-se i expressar-se adequadament, a nivell oral i escrit, tant en l'idioma matern com en un idioma estranger.

G4. Capacitat per resoldre problemes.

G5. Motivació de raonament crític.

G6. Compromís ètic. Reflexió ètica.

G8. Capacitat i adaptabilitat a la participació activa en el treball en equip.

G9. Capacitat per aprendre autònomament.

G10. Iniciativa, adaptació i lideratge.

G11. Creativitat i associació de coneixements.

E. Competències específiques:

E1. Valorar la importància del Dret com a sistema regulador de les relacions socials.

E2. Capacitat per utilitzar els principis i valors constitucionals com a instrument de treball en la interpretació de l'ordenament jurídic.

E3. Capacitat per a l'ús de les diverses fonts jurídiques.

E4. Reconèixer i expressar els coneixements bàsics per a l'argumentació jurídica.

E5. Capacitat de creació de normativa i d'identificació de l'estructura de les normes

jurídiques.

E6. Capacitat per elaborar documentació específica en l'àrea del dret.

E7. Reconèixer les principals institucions de Dret públic i privat.

3. Continguts

Tema 1. Introducció a la política criminal

1.1. Política criminal: objecte d'estudi i perspectiva històrica.

1.2. La política criminal i la seva relació amb el dret penal substantiu, el dret processal i la criminologia.

1.3. Els intervinents en el debat polític-criminal: poder legislatiu i judicial, la denominada "opinió pública", els mitjans de comunicació, grups de pressió.

Tema 2. Funcions del dret penal

2.1. L'abolicionisme.

2.2. Les teories absolutes de la pena.

2.3. Les teories preventivo-especials: ressocialització i inoqüització.

2.4. La prevenció general positiva i negativa.

Tema 3. Límits del dret penal (I): el principi de legalitat

3.1. El principi de legalitat: qüestions generals.

3.2. La reserva de llei i les remissions normatives.

3.3. La irretroactivitat penal.

3.4. El mandat de determinació.

3.5. La prohibició d'analogia.

Tema 4. Límits del dret penal (II): altres principis

4.1. El principi d'intervenció mínima i la fragmentarietat del dret penal. L'exclusiva protecció de béns jurídics.

4.2. El principi d'utilitat i la proporcionalitat.

4.3. El principi de culpabilitat.

4.4. El principi non bis in idem.

4.5. La humanitat de les penes.

Tema 5. Actuals tendències polític-criminals

5.1. L'expansió del dret penal i el punitivisme. La privatització.

5.2. El dret penal simbòlic.

5.3. Reaccions doctrinals: dret penal mínim, la perspectiva funcionalista, dret penal de "dues velocitats", anàlisi econòmica del dret penal.

Tema 6. Qüestions actuals de la política criminal (I)

6.1. La criminalitat organitzada.

6.2. La criminalitat patrimonial multireincident.

Tema 7. Qüestions actuals de la política criminal (II)

7.1. Dret penal i noves tecnologies.

7.2. Política criminal i delinqüència econòmica.

Tema 8. Qüestions actuals de la política criminal (III)

- 8.1. La violència domèstica i sexual.
- 8.2. Assetjament i dret penal.

Tema 9. Política criminal i conseqüències jurídiques. La victimologia

- 9.1. La pena de presó: actuals tendències.
- 9.2. Altres conseqüències jurídiques: multa i inhabilitacions.
- 9.3. Alternatives al sistema tradicional de penes.
- 9.4. La victimologia.

Tema 10. El dret penal europeu i internacional

- 10.1. El dret penal a la Unió Europea.
- 10.2. La jurisdicció universal.
- 10.3. Tribunals penals internacionals.

4. Avaluació

4.1. Sistema d'avaluació.

L'assignatura es divideix en dues parts: una **teòrica** i una d'**iniciació a la recerca**. Cadascuna d'elles té un valor del **50%** de la nota final.

I. Part teòrica

- Són els **10 temes** que integren el programa de l'assignatura i seran objecte d'explicació a classe.
- El contingut d'aquests temes i de la lectura serà objecte d'**avaluació teòrica** el dia de l'examen final, que constarà de 4 preguntes. A l'examen no es podrà emprar cap material.
- Per a cada tema hi haurà una **lectura complementària** els continguts de la qual també formaran part de l'avaluació de l'examen final. Les lectures estaran disponibles a l'aula global.
- La nota de l'examen teòric suposa un **50% de la nota final** de l'assignatura. Aquesta mitjana, però, només es calcularà si s'obté una **nota mínima de 4** a l'examen.

II. Iniciació a la recerca

- La segona activitat –que tindrà lloc de manera continuada durant el trimestre– consisteix en l'estudi d'algun dels **temes** de la llista annexa i en la redacció d'un **informe final de recerca**. Els coneixements de la matèria estudiada seran objecte d'avaluació en una entrevista personalitzada amb el professor.

- La recerca es farà en grups de **tres persones**. Només amb autorització expressa i en circumstàncies excepcionals es permetrà un nombre diferent de membres del grup de treball.
- Excepcionalment es podrà estudiar temes que no constin al llista annexa, però caldrà fer la proposta i comptar amb autorització expressa d'un professor. És **molt recomanable**, abans de començar la recerca i durant la seva execució, parlar amb el professor/a sobre com orientar-la.
- De la recerca feta **només se n'haurà de lliurar per escrit un informe final** (màxim 5 pàgines, Times New Roman 12, interlineat 1,2) dos dies abans de l'entrevista. L'informe constarà de **dues parts**: fonts consultades i conclusions finals. Si l'informe excedeix les pàgines previstes, conté errades gramaticals o ortogràfiques o no s'ajusta al contingut esmentat serà retornat amb 2 punts de penalització per cada dia de retard. Qui lliuri informes amb continguts plagiats suspendrà l'assignatura.
- Durant els **mesos de novembre i desembre** es procedirà a la realització de les **entrevistes d'avaluació** en l'horari prèviament acordat amb el professor/a per email.
- Les notes seran publicades abans de l'examen teòric. La nota del treball de recerca només farà mitjana si **no és inferior a 4**.

4.2. Condicions per concórrer a la recuperació.

- Només podran concórrer al procés de recuperació els estudiants que, havent realitzat durant el curs l'activitat d'iniciació a la recerca i havent-se presentat a l'examen final de l'assignatura, hagin obtingut la qualificació final de suspens en l'avaluació trimestral. Els estudiants només hauran de recuperar aquella o aquelles activitats a les quals hagin obtingut una qualificació inferior a 5. En cas de mobilitat es permetrà els estudiants que presentin el treball d'iniciació fora del termini previst, sempre abans de l'examen final.
- La recuperació consistirà: a) En el cas de l'examen teòric en una prova que tindrà lloc durant el trimestre següent; b) En el cas de l'activitat d'iniciació a la recerca durant una entrevista que tindrà lloc durant el següent trimestre en la data que s'acordi amb el professor. En cas de mobilitat la prova de recuperació podrà tenir lloc durant el mes de juliol.

5. Bibliografia i recursos didàctics

- Codi Penal i Llei d'Enjudiciament Criminal.
- Les lectures recomanades per a cada tema s'aniran publicant a l'aula global durant el trimestre.

6. Metodologia

- El programa de l'assignatura s'explicarà mitjançant sessions teòriques en plenari prèvia lectura dels textos recomanats per part dels alumnes.
- L'activitat de realització a la recerca es realitzarà fora de l'aula sota la tutela del professor i mitjançant treball en equip.

7. Programació d'activitats

- Cada setmana serà objecte de tractament a classe un dels temes del programa.
- L'activitat d'iniciació a la recerca tindrà lloc entre els mesos d'octubre i novembre i serà avaluada a finals de novembre o principis de desembre.